

DIENA, KAD RŪTA BIĒJA RIHARDS

Louise Windfeldt & Katrine Clante

Grāmatas autore: Louise Windfeldt
Māksliniece: Catrine Clante

Grāmatas oriģināls tapis Dānijas līdztiesības ministres uzdevumā
un ir izmantojams kopā ar metodisko līdzekli pirmsskolas skolotājiem
«Bērnudārzi, kuros vieta ir PepijPrinčiem un PirātPrincesēm»

Grāmata Latvijā izdota Labklājības ministrijas un Ziemeļu Ministru padomes projekta
«Dāņu bērnu grāmatas “Todien, kad Kārlis bija Karlīna» un »Todien, kad Rūta bija Rihards»
un metodiskā līdzekļa «Bērnudārzi, kuros vieta ir PepijPrinčiem un PirātPrincesēm»
tulkošana, izdošana un pirmsskolas izglītības iestāžu personāla un vecāku izglītošana
par vienādu iespēju veicināšanu zēniem un meitenēm» ietvaros.

No dāņu valodas tulkojusi: Inga Mežaraupe
Redaktore: Ilze Jansone

Grāmatu var lejupielādēt Labklājības ministrijas mājas lapā
www.lm.gov.lv, sadaļā Nozares politika → Dzimumu līdztiesība.

Pateicamies Ziemeļu Ministru padomei par finansiālu
atbalstu grāmatas un metodiskā līdzekļa izdošanā!

2012. gads

LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA

norden

Nordic Council of Ministers'
Office in Latvia

TODIEN, KAD RŪTA BIJA RIHARDS

Šī grāmata ir izstrādāta Līdztiesības ministra uzdevumā,
lai rosinātu debates par dzimumu lomām un līdztiesību
bērnudārzos

«Labrīt!» Tētis uzsauc Rūtai. Viņa guļ princešgultā savā istabā Karaļa ielas dzīvoklī. Nē, tas nav tiesa. Bet viņa to nezina, jo vēl arvien ir aizmigusī.

«Labrīt!» Tētis uzsauc vēlreiz, drusku skaļāk. Un tagad kaut kas notiek. Rūta samiegojusies pagriežas. Au, viņa guļ uz kaut kā cieta un asa. Viņa pabāž zem segas roku, lai sataustītu, kas tas tāds. Sacīkšu auto. Aizmugurē tam ir elegants spoiler – tieši uz tā viņa bija gulējusi. Rūtas ģimene zina visu par automašīnām, bet viņai nekad nav bijis rotaļu mašīnas.

Viņa vēl aizvien sēž ar mašīnu rokā, kad atklāj, ka viņai visapkārt ir Zirnekļcilvēki. Uz segas pārvalka, uz spilvendrānas un palaga. Jā, pat uz viņas pidžamas. Rūta gan vienmēr guļ naktskreklā. Un kur ir viņas aizkars ar sārtajām puķītēm?

Uz grīdas lielā kastē sakrauts liels daudzums mašīnu, un ap gultu ir apvijusies sacīkšu trase. «No kurienes tā uzradusies?» Rūta domā.

Viņa jau grasās izmēģināt, vai sacīkšu mašīna var pabraukt pa trasi, kad no virtuves atskan Tēta balsis: «Brokastis ir galdā. Atceries, ka tev šodien ar bērnodārzu jābrauc ekskursijā.»

Rūta nolec uz grīdas un steigšus uzrauj mugurā džemperu un bikses. Tad noskrien lejā uz virtuvi.

Tētis un Mamma, un Jēkabs jau sēž pie galda. Pie Rūtas šķīvja parasti stāv Princešpārslu paka – viņas iemīļotais brokastu ēdiens. Bet šodien tur stāv paka, uz kuras uzzīmēti lieli, spilgti zaļi monstri, kas smejas. Laikam no kādas filmas.

Tieši ar tādiem bērnu dārzā parasti spēlējas Pauls un Emīls, viņa nodomā. Par laimi, berot pārslas šķīvī, viņa redz, ka pakā atrodas tas pats, kas parasti. Tā šķiet līdz brīdim, kad viņas šķīvī iekrīt koši zaļš plastmasas monstros.

Au, Princešpārslu pakās parasti ir figūriņas no pasakas par Pelnrušķīti, un viņai jau ir sakrātas četras dažādas. Rūta nopūzdamās iebāž spilgti zaļo monstrosu kabatā.

Tētis un Rūta steidzas uz bērnudārzu. Tētis visu laiku grib ar viņu skrieties, un parasti viņš tā dara tikai ar Jēkabu. Tā ir jautra rotaļa.

Bērnudārzā zēni un meitenes dosies ekskursijā atsevišķi. Visiem jāsameklē somas, launaga kārbas un sulas un jāaizsaitē kurpju auklas.

Zēni dosies uz rotaļlaukumu rāpelēties, un meitenes apskatīs skaistas rotaslietas un karaļa kroņus kādā pilī. Rūta vienmēr ir sapņojusi par tādu diadēmu, kāda ir Pelnrušķītei, kad viņa dejo ar princi. «Kaut nu pilī būtu diadēma!» viņa domā, sēdējama garderobē un gaidījama.

Tomēr šodien Rūtai brauciens uz pili nesanāk. Pēkšņi izrādās, ka viņa dosies uz rotaļlaukumu kopā ar zēniem.

Viņa jau grasās kliegt, ka ir gadījusies kļūda, bet tad Alberts paņēma viņu pie rokas – bez jebkāda brīdinājuma. «Nāc, Rihard, sēdēsim autobusā blakus!» Alberts aicina. «Labi, un tevi sauks Ance!» Rūta atrauc. Albertam tas nešķiet jautri.

Rūtai ir drusku bail rāpties. Parasti, kad viņa grib uzkāpt kādā no bērnu dārza kokiem, viņai palīgā nāk kāds pieaugušais. Un tie koki nemaz nav sevišķi augsti!

Rotaļlaukumā ir kāpšanas tīkli, alpīnistu sienas un tāds stienis, pa kuru var staigāt ar rokām.

«Aiziet, tagad staigāsim ar rokām!»
Alberts saka un iedunkā viņu. Viņš
uzšūpojas augšā kā pērtiķis.

Rūta arī pamēģina, un viņai nūdien sanāk gluži labi, kaut arī viņa nekad agrāk to nav darījusi. Viņa drīz vien tiek lejā otrā stieņa galā, turpretī daudzi zēni ir spiesti padoties pusceļā. «Malacis, Rihard!» saka Ēriks, bērnodārza audzinātājs. Arī viņš acīmredzot nezina, kā Rūtu sauc.

Pēc tam viņa uzmanīgi palūkojas uz savu augšdelmu un uzmanīgi aptausta to. Oho, vai viņa ir tikusi pie muskuļiem?

Kad viņi ir atgriezušies bērnodārzā, Alberts un Juris grib spēlēt futbolu un jautā pārējiem zēniem, vai viņi grib piedalīties.

«Nāc, Rihard!» Alberts uzsauc Rūtai. «Tu vari stāvēt vārtos!» Rūta izmanto izdevību, jo nekad agrāk viņai tas nav ļauts – bet nekas grūts jau tas nevar būt.

Arī Sofija grib spēlēt futbolu, bet viņai neļauj. «Vai Sofija nevarētu būt otras komandas vārstsargs?» Ēriks ierosina, bet Alberts domā, ka tas nekādā gadījumā nav iespējams. «Nekad vēl nav dzirdēts par vārstsargmeitenēm.»

«Cik gan tas ir apgrūtinoši,» Rūta nodomā, kad spēle beigusies. «Tagad es uzkāpšu visaugstākajā kokā, lai nebūtu jāklausa visas tās pļāpas par meitenēm un zēniem.»

Bet tad viņa iedomājas par Alu. Tā ir tieši tāda vieta, kas viņai vajadzīga, lai pasēdētu un par visu ko padomātu.

Ala ir krūmu biezoknis, kas aug starp diviem blakus esošiem bērnodārziem. Krūmos iekšā vedēja, bet pieaugušie laikam nav atklājuši, ka pa to var iekļūt biezoknī.

Šajā ļoti savādajā otrdienā Alā satiekas divi bērni – katrs no sava bērnodārza.

Viņi vēl nepazīst viens otru, bet tūdaļ iepazīsies.

«Čau!» saka tas, kuru sauc Kārlis. «Kā tevi sauc?»

«Rūta,» otrs bērns atteic. «Pārējie gan visu dienu saukāja mani par Rihardu, un es jau gandrīz esmu pieradusi pie tā.»

«Es labi zinu, ko tu domā,» Kārlis saka. «Mani šodien saukāja par Karlīnu.»

Abi bērni vienojas, ka viņiem gribētos tādus vārdus, kas piederētos, savādā otrdienā satiekoties Alā.

«Ja mani sauc Uno, tu vari būt Duo,» Kārlis ierosina.

«Spēlēsim tā, ka mūsu kuģis ir nogrimis un mēs esam nonākuši uz vientuļas salas, labi?» jautā Kārlis, kuru tagad sauc Uno.

Uz salas ir karsti, tāpēc bērni novelk virsjakas un no tām uzbūvē būdiņu, kurā abiem patverties no čūskām un lauvām, un lieliem zirnekļiem.

«Iedomāsimies, ka tu esi slimis un man ir jāpagatavo tev zāles.»

Duo noplūc no krūma ogas, ko viņa samaisa ar smiltīm un lapām.

«Tfu, kā šņirkst starp zobiem!» Uno izspļauj zāles. «Tās līdz pret vampīriem un masalām, un tamlīdzīgi,» Duo mazliet vilusies novelk.

Drīz vien būt slīmam kļūst garlaicīgi, tāpēc uzrodas lauva, ko Uno var nogalināt. Viņš atrod savu zobenu, un, kamēr viņš cīnās ar lauvu, viņam klāt piezogas čūska un grasās kuru katru brīdi iekost.

Tad Duo pārvēršas par Superduo. Viņa aizbur čūsku prom un apbārsta Duo ar pārvērtību pulverīti, un nu viņi abi aizlido prom.

Uno saka: «Lidmašīnu vadu es!»

«Nē, es tā negribu,» Duo atbild. «Es labāk lidošu pati ar savu brīnumpulverīti.»

Duo visu laiku acīs krīt mati. «Še, ņem!» Uno izvelk no kabatas melnu matu lenti ar sarkanām pārļu puķēm.

Pēkšņi viņiem pretī pa gaisu lido kāds pūķis. Lidodams garām, tas pagriežas un atraugājas.

«Fui, cik tie pūķi ir pretīgi!»
Duo parauj pūķi aiz astes un
sagriež uz riņķi tā, ka tas trie-
cas pret koku. Nokritis zemē,
tas nav lielāks par prusaku.

«Ai, kāda tu esi spēkone!» Uno sauc.
«Droši vien tāpēc, ka man ir šis te,»
Duo izņem no kabatas koši zaļu monstra
figūriņu. «Oho, kur tu tādu ņēmi?» Uno
brīnās. Duo paskaidro, ka figūriņa atra-
dusies brokastu Princešpārslu pakā. Uno
arī ēdīs Princešpārslas.

«Tu vari to dabūt,» Duo ieliek zaļo
monstru Uno džempera kabatā.

«Ei, paskat, cik te dubļu!» Uno saka un
iebāž rokas lielā dubļu peļķē.

«Mana Mamma saka – tas nākot par labu
ādai,» Uno turpina un aiziež aiz auss krietnu
dubļu piku.

«Vai drīkst rītdien paņemt uz šejieni arī
Annu un Patrīciju? Viņām dikti patīk dubļi,»
Duo vaicā.

«Jā, tad es paņemšu līdzī cepumus – un arī Tomu
un Kristeru,» Uno atbild. «Tad mēs te varēsim
spēlēties visu dienu.»

Uno un Duo piesmeļ savus gumijniekus ar dubļiem.

Kad abi uzsauc viens otram «Līdz rītam!» un izskrien
laukā katrs pa savu Alasizeju, atskan smieklīga žļerkstoņa.

Kārļa Mamma nāk zēnam
pretī, saukdama: «Čau, Kārlī!»
Viss ir kā parasti. Viņš iebāž
roku džempera kabatā un ap-
tausta spilgti zaļo monstru, kas
piešķir pūķa spēku. Jā, tas vēl ir
turpat.

Kārlis ar nepacietību gai-
da, kad būs mājās un varēs
apskatīties, vai visas dīvainās
rotallietas arī joprojām ir viņa
īstībā.

Rūtai pakaļ ir atnācis Tētis,
kurš apjautājas, kā gan viņai
šodien ir izdevies tā nosmērēties.
Bet Rūta tikai smaida – viņai
nemaz negribas stāstīt Tētim
visu, kas atgadījies.

Rīt viņa rotaļāsies Alā kopā
ar citiem bērniem. Un ar Uno...
vai kā viņu tur sauc.

DIENA, KAD KĀRLIS BIĒA KARLĪNA

Louise Vindfelda & Katrine Clante

Grāmatas autore: Louise Windfeldt
Māksliniece: Catrine Clante

Grāmatas oriģināls tapis Dānijas līdztiesības ministres uzdevumā
un ir izmantojams kopā ar metodisko līdzekli pirmsskolas skolotājiem
«Bērnudārzi, kuros vieta ir PepijPrinčiem un PirātPrincesēm»

Grāmata Latvijā izdota Labklājības ministrijas un Ziemeļu Ministru padomes projekta
«Dāņu bērnu grāmatas “Todien, kad Kārlis bija Karlīna» un »Todien, kad Rūta bija Rihards»
un metodiskā līdzekļa «Bērnudārzi, kuros vieta ir PepijPrinčiem un PirātPrincesēm»
tulkošana, izdošana un pirmsskolas izglītības iestāžu personāla un vecāku izglītošana
par vienādu iespēju veicināšanu zēniem un meitenēm» ietvaros.

No dāņu valodas tulkojusi: Inga Mežaraupe
Redaktore: Ilze Jansone

Grāmatu var lejupielādēt Labklājības ministrijas mājas lapā
www.lm.gov.lv, sadaļā Nozares politika → Dzimumu līdztiesība.

Pateicamies Ziemeļu Ministru padomei par finansiālu
atbalstu grāmatas un metodiskā līdzekļa izdošanā!

2012. gads

LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA

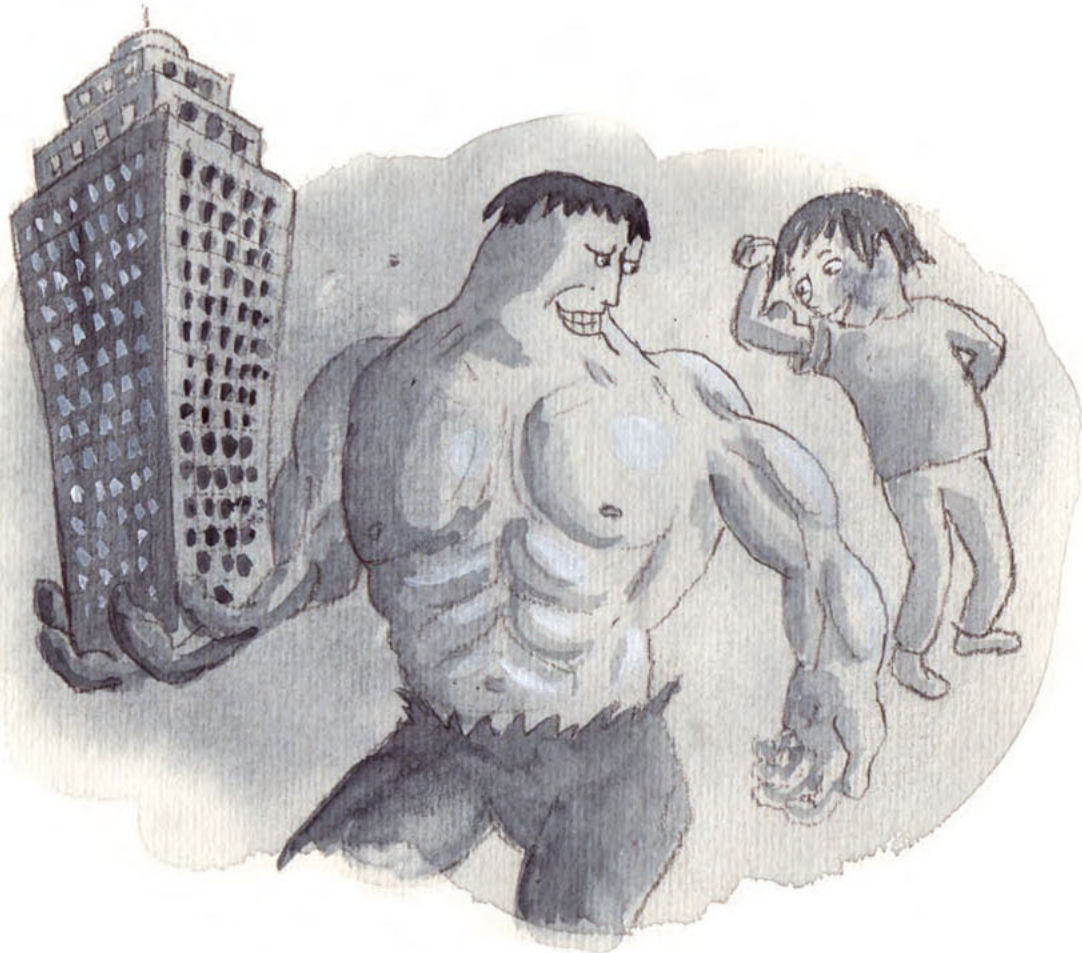
norden

Nordic Council of Ministers'
Office in Latvia

TODIEN, KAD KĀRLIS BIJA KARLĪNA

Šī grāmata ir izstrādāta Līdztiesības ministra uzdevumā,
lai rosinātu debates par dzimumu lomām un līdztiesību
bērnudārzos

Te savā gultā guļ Kārlis. Viņam ir pieci gadi. Ir otrdienas rīts, un pēc brītiņa viņš modīsies savā Ceriņu ielas istabā, kur stāv lego kluči un mašīnas un grīdu klāj lielais paklājs, pa kuru mašīnas var braukt.

Viņš nokāps lejā uz virtuvi, ēdīs auzu pārslu putru un dzers pienu, lai būtu tikpat spēcīgs kā Nepārspējamais Halks – supervaronis, kurš spēj pacelt debesskrāpjus. Tad viņš dosies uz bērnudārzu un parādīs Tomam un Kristeram, cik lieli kļuvuši viņa muskuļi.

Taču tā nenotiek. Šodien viss ir galīgi šķērsām.

Kārlis paver acis un piesienas kājās. Bāāāc!
Viņam pret galvu atsitās kāda manta,
kas karājas no plaukta virs viņa gultas.
Spīguļu feja. SPĪGUĻU FEJA te, viņa
istabā?! Viņam uz rokas uzbirst druska
zelta vizuļu, un nu Kārlis aplaiž acis apkārt.
Istabas sienas ir rozā. Pa nakti tās vienkārši
pārburtas rozā.

Un it kā ar to vēl būtu par maz, plauktos
virs gultas ir sakrautas lelles kleitās, zelta
kariete, pērļu kārbiņas un sārts koferis.
Tikai lego kluči stāv, kur parasti. Pie sienas
piekārts zīmējums, kurā redzama princese.

Lelles Kārlis aplūkos vēlāk. Tagad viņam
nav laika. Viņam jādodas lejā, lai redzētu,
vai arī pārējā māja ir pārvērtusies. Bet viņš
vēl nav nokāpis pa kāpnēm, kad Mamma
no virtuves sauc: «Labrīt, Dūkulīt!»

Virtuve izskatās kā parasti, un arī ar Mammu viss šķiet kārtībā. Ja neskaita to «Dūkulīti». Tā vis neuzrunā lielu piecgadīgu puiku, kurš ir visātrākais skrējējs visā bērnudārzā. Bet gan jau viņa tikai ķircinās, tāpēc Kārlis neko nesaka.

Uz galda stāv šķīvis ar auzu pārslu putru. Kārlis apsēžas un uzkausa uz putras cukuru, un Mamma tikmēr ielej glāzē pienu.

Tad viņš ierauga sārtās bikses un puķaino džemperī, ko Mamma ir nolikusi viņam vilkšanai. «Nu nē!» Kārlis saka, rādīdams uz drēbēm. Bērnudārzā viņš jau vienreiz bija uzvilcis rozā bikses sasmērēto vietā, jo rezerves drēbju kastē nekā cita nebija. Toms bija nosaucis viņu par skuķupuiku, tāpēc vēlreiz viņš tā nedarīs.

Par laimi, Mamma atnes džinsus un sarkanu džemperī. Tas derēs. Sarkanā nav skuķu krāsa, jo Tomam ir sarkanas bikses.

Bet ko lai Kārlis iesāk ar melnu matu lenti, ko rotā sarkanas pārļu puķes? Viņš iebāž to kabatā.

«Ei, vai tad savu šķīvi neieliksi izlietnē?» Mamma jautā, kad viņš ir piecēlies no galda.

Kārlis jau ir ceļā uz savu istabu, lai apskatītu dīvainās rotaļlietas. Parasti viņš nekad nenovāc savu šķīvi no galda. Bet Mamma šodien IR jocīga. Kāpēc lai VIŅŠ nestu savu šķīvi uz izlietni?

«Pasteidzies, mums jādodas prom,» Mamma saka.

Bērnudārzā Madara un Elīza skriedamas tik tikko nepaklūp garderobē sēdošajam Kārlim aiz kājas. «Čau, Karlīna!» viņas uzsauc puikam. Viņas izdomā tik daudz muļķību, kad ir abas kopā.

Tad viņas jautā, vai viņš grib nākt spēlēt uz leļļu stūri. Interesanti – zēniem tur parasti nav brīv iet.

«Spēlēsim, ka es esmu Mamma, tu esi lielā māsa, un tad Elīza būs mazā māsiņa, labi?» Madara ierosina.

Kārlis ir pārsteigts un arī drusku priecīgs, jo tad, kad viņš rotaļājas ar abām meitenēm, viņam parasti neļauj būt nekam vairāk par suni. Mamma liek gulēt mazulīti, gatavo ēdienu un kopj māju, un mazajai māsiņai un lielajai māsai ir jānāk viņai palīgā.

Kārlim drusku apnīk, ka galvenā noteicēja ir Madara. «Es labāk gribu būt Tētis,» viņš saka. «Labi, bet tad tu iesi uz darbu un pārnāksi mājās tikai pēcpusdienā.»

«Manās mājās gan tā nav,» Kārlis iebilst. «Mana Mamma ar Tēti abi iet no rīta uz darbu. Un mans Tētis ir tas, kurš iepērkas, tāpēc viņš izlemj, ko mēs ēdīsim.»

Madara un Elīza negrib neko dzirdēt par Kārļa Tēti. «Tad tu, Karlīna, nevari ar mums spēlēties,» viņas paziņo.

Iedams prom no leļļu stūra, Kārlis vēl saklausa Madaru sakām: «Spēlēsim, ka es esmu visskaistākā meitene bērnudārzā, labi?»

Pie zīmēšanas galda Jūlija un Augusts sēž kopā ar Kristiānu, kurš patlaban liek galdā flomāsterus, papīru un līmi. Kārlis apsēžas.

«Vai mums nav spīdīgās līmes?» jautā Jūlija, noņemdama uzgali zelta flomāsteram. «Un princešķleitu audumu?» Kristiāns aiziet pēc atvilktnes ar audumu atgriezumiem, un Jūlija tūdaļ atrod zeltītu audumu un tillu, izgriež no tiem kleitas un pielīmē pie papīra.

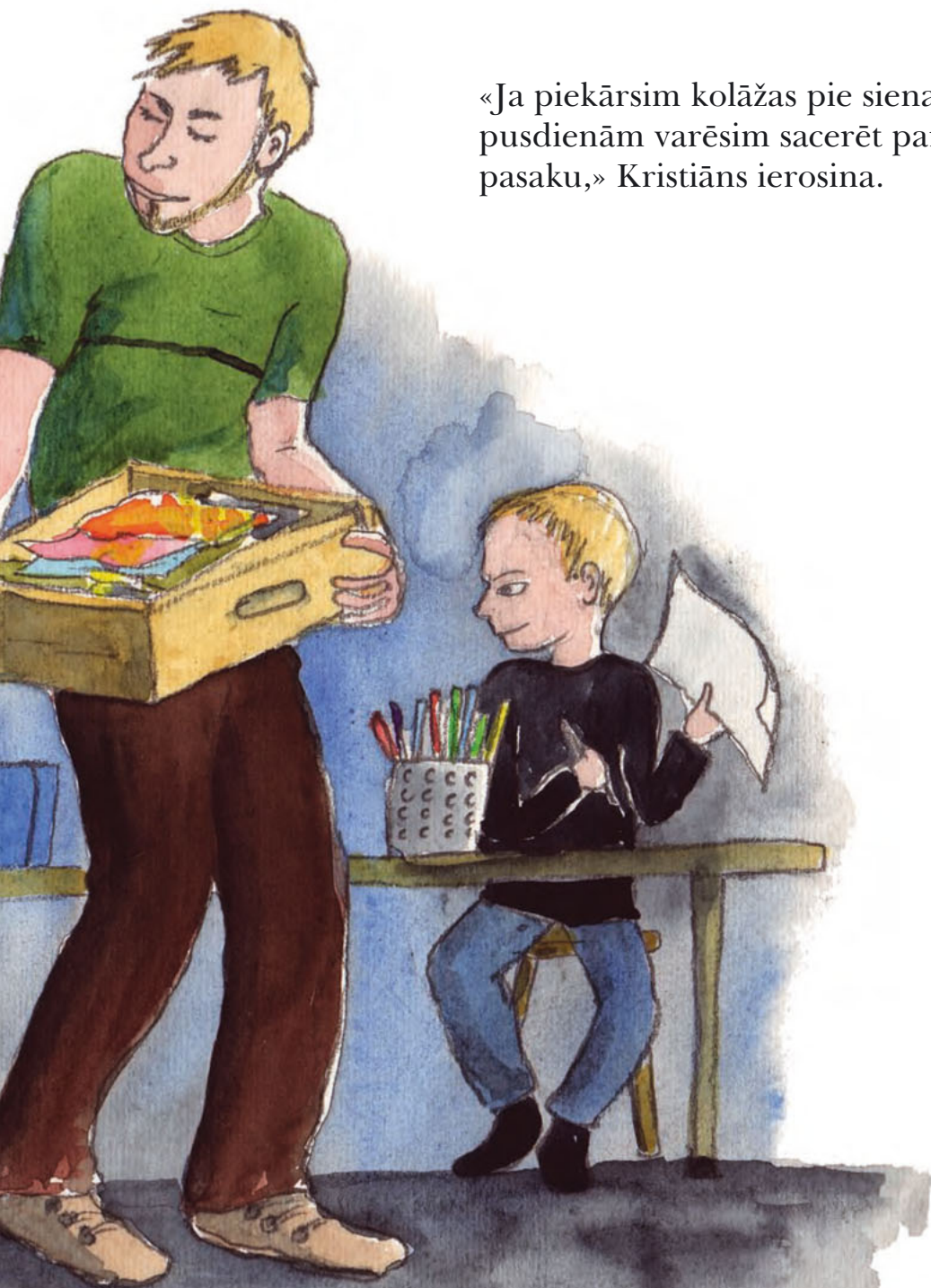
Kārlim gribētos zīmēt ar sudraba flomāsteru, bet viņam ir bail, ka Augustam liksies – tas visdrīzāk ir domāts meitenēm.

«Ko tu šodien zīmēsi?» Kristiāns vaicā, un Kārlis brīdi apdomājas. Tad viņam prātā ienāk doma: «Elfu – un tas būs sudraba krāsā.» Viņa sudraba elfam drīz vien pievienojas tētis un mazais brālis. Mazais brālis ir zelta krāsā, jo Jūlija ir beigusi zīmēt ar zelta flomāsteru. «Viņi dzīvo jūras dzelmē kopā ar daudzām jo daudzām nārām.»

Kārlis paņem gabaliņu tilla, no kura viņš izgriež zivis, un spīguļojošu audumu, no kā top nāru astes. «Es arī gribu pamēģināt,» atskan no Augusta mutes. Un nepaiet necik ilgs laiciņš, kad pa visu galdu pludo ūdensaugi un nāras gariem matiem, ūdensvīri un medūzas. Kārlis izkārto jūras dibenā gliemežvākus ar pērlēm.

«Ja piekārsim kolāžas pie sienas, pēc pusdienām varēsim sacerēt par tām pasaku,» Kristiāns ierosina.

Iedams mazgāt rokas, Kārlis pa ceļam satiek Elizabeti, savas grupiņas audzinātāju. «Cik glīts džemperis!» viņa nosaka. Pāiet pāris sekunžu, iekams viņš saprot, ka audzinātāja runājusi ar viņu.

«Taurenis ir nūdien jauks,» Elizabete turpina. Patiesībā jau Kārlim patīk taureņi – tikai ne tad, ja tie ir ar fliteriem uzšūti uz viņa džemperu mugurpuses. Taču viņam patīk, ka Elizabete aprunājas ar viņu. Parasti viņa lielākoties rājas uz Kārli. «Vai atnāksi līdzī uz virtuvi? Mēs varētu izņemt šķīvjus pusdienām,» viņa aicina.

Pēc pusdienām Kristiāns grib, lai Kārlis nāk līdzī uz grupiņu un sacer pasaku. «Vai tu, Karlīna, negribi piedalīties?» viņš jautā, rādīdams uz Kārli. Nu jau tas kļūst mulsinoši, un Kārlim vajag brītiņu pasēdēt Alā un padomāt.

